Kályhacsempe - I. Ferdinánd király képmásával

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	4826
Készítés ideje:	1526 - 1530
Készítés helye:	Felső-Magyarország (feltehetően); Bécs (Wien) (feltehetően)
Anyag:	cserép
Technika:	préselt; vegyesmázas festés
Méretek:	magasság: 22,3 cm szélesség: 19 cm

Négyzetes alakú, domború mintájú, fehér ón-, és színes ólommázakkal festett kerámia. Homloklapján oszlopos, ívelt keretben I. Ferdinánd király jobbra néző, díszruhás félalakja látható. Nyakában az Aranygyapjas rendjelet viseli, kezében az osztrák és cseh egyesített címer, nyitott koronával a tetején. A csempe párdarabja (ltsz. 4825) I. Ferdinánd felesége, Jagelló Anna királyné balra néző félalakját ábrázolja, kezében a magyar címerrel, a kor spanyol divatja szerinti előkelő díszruhában, díszes főkötőben, széles karimájú kalapbna, nyakában bogláros lánccal.

Az ábrázolás előképe Erhardt Schön nürnbergi mester 1526-ban, I. Ferdinánd trónra lépése alkalmából készült fametszete, amely egy oszlop két oldalán egymás felé fordulva ábrázolja a házaspárt (ld itt).

A csempe készítésének idejét a szakirodalom váltakozóan 1526 vagy 1530 körülire teszi. A készítés helye is vitatott, a vegyesmázas technika alapján nürnbergi, Bécs környéki vagy felvidéki műhely jöhet szóba. Ugyanezzel a domború mintával több kályhacsempe is ismert: a vancouveri University of British Columbia - Museum of Antropology egy olyan sarokelemet őriz, amelynek előlapján I. Ferdinánd teljes, oldallapján pedig Jagelló Anna töredékes portréja látható, a budapestitől kissé eltérő színezéssel (ld. itt). Egy másik, Ferdinándot ábrázoló csempe a lipcsei Grassimuseum-ban (ld itt). Jagelló Annát ábrázoló kályhacsempét őriz a sevres-i Musée National de Céramique, amelyen a portré teljesen egyezik, de a közrefogó két oszlop közül az egyik eltérő. A minta valószínűleg széles körben elterjedt volt az 1530 körüli években, és több kályha is készült azonos présformával.

A két csempét Joseph Egger párizsi műkereskedőtől vásárolta az Iparművészeti Múzeum.

Irodalom

- Szerk.: Benda Judit: *Közös úton: Budapest és Krakkó a középkorban*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2016. - Nr. 5.H.57.
- Szerk.: Fajt Jiří: *Europa Jagellonica 1386-1572. Sztuka i kultura w Europie Środkowej za panowania Jagiellonów*. Muzeum Narodowe w Krakowie, Warszawa, 2012. - Nr. 1.53
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 49.
- Szerk.: Réthelyi Orsolya: *Habsburg Mária, Mohács özvegye. A királyné és udvara 1521-1531*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2005. - Nr. VII-34. (Cserey Éva)
- Szerk.: Seipel Wilfried: *Kaiser Ferdinand I. 1503–1564. Das Werden der Habsburgermonarchie*. Kunsthistorisches Museum, Wien, 2003. - Nr. 35. (Cserey Éva)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/63.
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 533. (Cserey Éva)
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 156.
- Voit Pál, Holl Imre: *Régi magyar kályhacsempék*. Corvina Kiadó, Budapest, 1963. - Nr. 38.
- Szerk.: Dobrovits Aladár: Két reneszánsz arcképes kályhacsempe. *Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei I*, 1954. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest, 1954. - 110-115. (Cserey Éva)
- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 11.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum